

PAMIĘTNIK FIZYJOGRAFICZNY.

Komitet Redakcyjny Pamiętnika Fizyjograficznego stanowią:

PP. Dr. T. Chałubiński, J. Aleksandrowicz były dziekan uniw., K. Deike, Dr. L. Dodezewicz, E. Dzie-
wulski, K. Jurkiewicz b. dziekan uniw., S. Kramsztyk, B. Rejchman, A. Słóarski, J. Trejdosie-
wicz prof. uniw., A. Wałocki, A. Wrzesniowski prof. uniw., Br. Znatowicz.

(Wydawcy: E. Dzewulski i Br. Znatowicz).

Tom IV.

Dział I. METEOROLOGJA I HIDROGRAFJA. — Dział II. GIEOLOGJA. —
Dział III. BOTANIKA I ZOOLOGJA. — Dział IV. ANTROPOLOGJA. —
Dział V. MISCELLANEA.

---

16 tablic rysunków litograficznych i 21 drzeworytów w tekście.

WARSZAWA.

DRUK J. BERGERA, ELEKTORALNA 14.

1884.

gatunki *wierzby*, jużto umyślnie sadzone, już z własnej ochoty osiedlające nabrzeże. Główna rola dostała się różnym formom *rokiciny* (*Salix repens* L.) przeważnie *wąskolistnej* (*S. angustifolia* Wulf), podrzędna — kilku innym gatunkom, których, niemając kwiatów i nasion, nie próbowałem oznaczać.

Bardzo często sól wykwita na łągach i liściach nabrzeżnych krzaczków wierzbowych.

Rodzina *komosowatych* (*Chenopodeae* Vent.), jako ogólnie chciwa soli, ciśnie się na brzeg morski, ale z wyjątkiem *Corispermum*, nieporadzającego chociażby lotną wydumą, inne gatunki nie lubią czystego piasku i chętnie wyszukują miejsce choć cokolwiek unawożonych przez wodorosty. Wspomniane *Corispermum intermedium* Schweigg. jest rośliną wschodnio-europejską i azyatycką. Na wschód do Daurji, na zachód do Gdańska dochodzi.

Nie rośnie w Królestwie i w Galicyi. Trafia się na Wołyniu i Podolu. Jundziłł nazywa ją *szelężniczkiem pośrednim*. Andrzejowski zatrzymuje nazwę *szelężniczki*. Nie użyłem jej, bo rozpowszechniła się już nazwa Jakóba Wagi *szelężnika* dla *Rhinanthus*, przerobiona z *szelężka* Kluka. *Rhinanthus* jest mniejszy od *Corispermum*, byłby więc *szelężniczek* większy od *szelężnika*, przytem niemający z nim nic wspólnego.

Sodnik kołczaty (*Salsola Kali* L.) często się trafia w Połudzie i Libawie na morskim brzegu.

Nieraz obok *sodnika* sadowi się *komosa czerwona*, (*Chenopodium rubrum* L.) silniej niż zwykle rozczzerwieniona od soli.

Lobody najczęściej trzy spotykałem na brzegu: *rozłożystą*, *oszczepowatą* i *nadmorską* (*Atriplex patulum* L., *A. hastatum* L., *A. littorale* L.). Dwie pierwsze ulegają różnym przeistoczeniom, trzecia choć *nadmorska* rośnie czasem o setki kilometrów od morza, ale zawsze na miejscach słonych. Niema jej wprawdzie w Ciechocinku i w Solcu kąpielowym, ale w Galicyi wiadome jest z Knappa jedno jej stanowisko w Jasielskiem w Białobrzegach nad źródłem nazywanem *Solec*. Zebrałem tę *lobodę* w Libawie, Połudzie i Klajpedzie. Józef Jundziłł zamieszcza *lobodę nadmorską* w Opisanii Roślin i określiwszy ją dodaje: „rośnie nad morzem w okolicach Połagi (X. Pabreż)”. Przypisek objaśnia, że X. Pabreż był kaznodzieją i nauczycielem szkoły w Kretyndze (12 kilometrów od Połagi), że w czasie bytności tam Jundziłła, wiele mu roślin wskazał i później zebrane nadsyłał.

Lobody nad morzem rosnące równie jak rośliny krzyżowe i niektóre inne mają skłonność nad morzem do rozścielania się po ziemi. Może nie silne wiatry, ale sól jest tego zjawiska powodem, bo w Ciechocinku na gruntach nasyconych solanką bardzo wiele roślin, gdzieindziej prostych, ścięte się płasko, nawet *trzcina*.

Z rodziny *mokrzycowatych* (*Alsinaceae* DC.) zapisuję *karmik węzłowaty* (*Sagina nodosa* Bartl.), bo go bardzo dużo na podmokłych piaskach około Holenderskiej Czapki i w innych miejscach widywałem, najczęściej płasko rozłożony.

Rodzina *lepnicowatych* (*Silenaceae* DC.), *baldaszkowych* (*Umbelliferae* Juss.) i *rózowatych* (*Rosaceae* Juss.), chociaż każda z nich obej-